

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

IV. De Actibus ob Metum Jure specialiter irritatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

- & rescindendus; quia metum proxime non causat ipsum malum, sed ejus inferendi apprehensio, quæ eadem est, eodémque modò movet, sive malum exequendi animus adsit, sive non adsit, ut rectè observat Lessius *cit. Lib. cap. 17.*
39. n. 45. Si verò malum v.g. accusatio inferri jure potuit, ejus intentati metu initum contractum rescindendum, aliqui volunt, non præcisè ratione metus; quòd ille injustus non fuerit; sed ratione doli, commissi simulatà gravis mali comminatione. Verùm, quia dolus iste injurià caret; cum malum, qui simulandò intentavit, inferre & minitari jure poterit, verisimiliùs contractus v.g. donatio aut venditio firma est, & nequaquam obnoxia rescissioni; cum ea inita sit intuitu liberationis ac securitatis ab accusatione, quæ intentari jure potuit & inferri: quò jure, qui accusationem minatus est, donationis aut venditionis intuitu cessit, *cit. Lessius n. 42. Sanchez disp. 9. n. 9. & Palao p. 10. n. 5.*

ARTICULUS IV.

De Actibus ob Metum
Jure specialiter irritatis.

SUMMARIUM.

40. Metu irritatur I. Matrimonium.
41. II. Constitutio Procuratoris ad id contrahendum.
42. III. Promissio & solutio Dotis.
43. IV. Professio & Vota constituentia statum Religiosum.
44. Non etiam cetera Vota.
45. Etiam ingrediendi Religionem.
46. V. Promissio & traditio rerum Ecclesiasticarum.
47. VI. Absolutio à Censurâ.

48. VII. Extorta ab incarcerato.
49. Jurisdictionis collatio metu obtenta valet.
50. Secundùm aliquos relati actus irriti sunt jure Naturali:
51. Verius, illos solò jure Positivo irritos, alii defendunt.

DE contractuum aliorumque actuum metu gestorum valore tradita, sicut consentanea Juno & rationi, sic perpetua non est insinuatum n. 32. quò loco contractus aliosque actus, metu injustè inculso extortos, jure validos esse, dictum est Regulatè; quia à tradita de iis generali doctrina varii actus excepti & jure specialiter irritati reperiuntur.

Et primò quidem Matrimonium canonicale, c. Cum locum 14. c. Veniens 15. & de Sponsal. & Matrim. etiam si ei metu inito adjectum sit juramentum, c. Significavit 2. De eo, qui duxit in Matrim. Cum enim matrimonium valide contractum & consummatum ullà humanà auctoritate nequeat rescindi, juxta illud, *Quod Deus conjunxit, homo non separet, Matth. cap. 19. v. 6. & c. Ex publico 7. de Convulsi. conjug. & matrimonia coacta tristes & infelices exitus frequenter soleant habere, c. Requisivit 17. de Sponsal. & Matr. Jura ad id non solum voluntarium & liberum, sed Spontaneum & ab omni coactione metive, ad matrimonium extorquendum directè, vel indirectè, injustè tamen illis, liberum consensum requisiverunt, ut Lib. 4. Tit. 1. pluribus tradetur.*

Secundò, Constitutio procuratoris ad matrimonium contrahendum; cum, si à eum constituendum principalis gravi & injustè inculso metu compulsus fuit, conjugium valide iniri à procuratore non possit; quia principalis, aliò modò non consentit in conjugium suò nomine celebratum.

bratum à procuratore, quàm quòd consentit in istius constitutionem; cum id contrahatur vi consensûs in istam præstiti & quàm diu non revocatur, moraliter perseverantis, c. *fin. de Procurat. in 6.* eamque ob causâ principalis, sicut in procuratoris constitutionem, sic etiam in matrimonium gravi metu consentire, ac proinde nihil agi censeatur. Ita cum Joan. Andr. in c. *Cum locum cit. num. 1.* Covarruvia de *Sponsal. p. 2. cap. 3. §. 5. n. 9.* Sanchez *Lib. 4. de Matr. disp. 12. n. 22.* & Pontius *Lib. 4. de Matrim. cap. 14. n. 16.* id ipsum de aliorum ad negotia datorum procuratorum constitutione sentiens, & defumens ex c. *Accedens 10. de Procurat.* Quod tamen alii DD. merito negant; cum textu illò procuratoris libera constitutio procuretur, quin metu extorta irritetur.

42. Tertiò, Promissio dotis: quam, si eî stipulatio adjuncta non sit, irritam esse, negant Bartol. in l. *Si mulier 21. §. 3. ff. Quod met. causa gest.* & Alex. de Nevo in c. *Cum locum cit. n. 28.* eâ ducti ratione; quòd non eadem promissionis dotis ratio sit, quæ est matrimonii; cum hoc semel validè initum nequeat rescindi aut irritari, juxta illud *Quod Deus conjunxit, homo non separet*, Matth. cap. 19. v. 6. dotis autem promissio, licet valida sit, irritari ac rescindi queat: ubi autem non eadem, quæ principalis, ratio accessorii est, hoc non sequatur naturam sui principalis, arg. l. *Et si 9. C. de Præd. min. ut ibi notat Bruneman n. 2.* Verius tamen, dotis promissionem constitutionemque, & ipsam quoque promissionem arrharum, metu extortas ipsò Jure irritas esse, cum Glossa in c. *Abbas 2. V. Coactus* & Panormit. *ibid. n. 9.* sustinent Petr. Barbola in *Rubr. ff. Solutio matrim. p. 4. n. 27. cit.* Lessius cap. 17. n. 37. & Sanchez *disp. 22. n. 23.* quòd id perspicuè omnino pro-

ditum sit l. *Si mulier 21. cit. §. 3.* ubi Paulus JCT. ait, *Si dos metu promissa sit, non putat nasci obligationem.* Ratio ejus promissionem & constitutionem irritandi fuisse videtur; quòd dos accessoria sit matrimonio, & propterea in ea locus, *Reg. Principalis 18. ff. & Reg. Accessorium 42. in 6.*

Neque obstat; quòd non eadem promissæ & constitutæ dotis ratio, quæ matrimonii sit; quia promissio & constitutio dotis non ob paritatem cum matrimonio, sed propter ipsius ad hoc accessionem & connexionem irritata fuit; cum enim textus expressè irritat accessorium, hoc propter nullitatem principalis irritatum censetur, Sanchez *cit. disp. 22. n. 23. in fine.*

Quartò, Matrimonium Spirituale sive 43. professio Religiosa, c. 1. *hic & c. fin. Qui clerici vel vovent.* & Vota etiam simplicia Scholasticorum & Coadjutorum in Societate JESU, ut arg. c. 1. *cit.* advertit Pontius *Lib. 7. de Matr. cap. 29. n. 10.* Ratio est; quia eorum emissionem assumitur verus Status Religiosus, secundùm *Constitut. Gregorii XIII. quæ incipit Ascendente, editam Calend. Junii 1584.* cujus assumptio metu extorta irrita pronuntiat c. 1. *cit.* cujus ratio ulterior est; quòd Religiosi statûs assumptio, propter ejus perpetuitatem & difficultates, non minorem libertatem, quàm matrimonialis, requirat, Covarruvias *cit. p. 2. cap. 3. §. 5. n. 5.*

Sicut Solenne, editum per professionem Religionis, & Simplicia vota, Statum Religiosum constituentia, sic quodcumque aliud votum, gravi & injustò metu emissum, Jure irritatum esse, cum *cit. Glossa V. Coactus Panormit. in c. Abbas cit. n. 11. Navarro Manual. cap. 12. n. 52. & Soto Lib. 7. de Justitia q. 2. art. 1. ad 1. docent Sanchez Lib. 4. Moral. cap. 3. n. 12.*

Lessius *Lib. 2. de J. & J. cap. 40. n. 18.* & Gonzalez *in c. Cum dilectus 6. n. 10.* propter textum *c. 1. cit.* quò voti metu emissi nullitas supponitur, non obscurò indicò, id ipsò & quidem Naturali Jure irritum: & *c. Cum dilectus cit.* ubi canonici ad observantiam voti cum juramento editi compelluntur ex ratione; quòd ejus observantia non vergat in dispendium salutis, & ad votendum ac jurandum gravi metu non sint compulsi. Unde à contrario ductò argumentò, si metus gravis intervenisset, eos ad observantiam non cogendos infertur. Ratione id suadent; quòd Deus coacta vota non acceptet; cum non coactos, sed voluntarios milites suscipiat, *can. Non est 15. q. 1.* & si metu extorta Vota acceptaret, ipsam in juriam videretur approbare.

44. Nihilominus Vota etiam metu extorta, exceptò duntaxat Solenni Professionis Religiosæ & Simplicibus votis in Societate JESU, quibus istius Novitii exactò probationis tempore Religioni perpetuò se tradunt, pro validis, relaxationi tamen obnoxii, habent Sylvester *V. Votum 2. q. 12.* Suarez *Lib. 1. de Voto cap. 3. à n. 4.* Pontius *cit. Lib. 7. cap. 19. n. 9.* Palao *Tract. 15. disp. 1. p. 5. n. 13.* Perez *de Matrim. disp. 17. f. 12. n. 13.* & alii, eà permoti ratione; quòd nullitas & irritatio actus odiosa, ac proinde statuenda non sit sine claro Juris textu aut urgente ratione: cujusmodi nec allegati textus sunt, nec ratio. Illi; quia *c. 1. cit.* apertè sermo est de professione Religiosa: eòque textu minùs ad rem facit *c. Cum dilectus cit.* quia imprimis ex ejus Historia, ab ipsomet Gonzalez *in c. cit. n. 9.* relata constat, eò votum non Simplex, sed Solenne, scilicet ipsam professionem Religiosam, cum suarum personarum & sui etiam monasterii in Ordinem Cisterciensem translatione, à canonicis Regulari-

bus editam fuisse. Deinde quia alii DD. *c. cit.* nullum verum votum editum: sed promissionem tantum juratam Cisterciensibus factam, volunt: quòd votum non nisi improprie vocatur. Demum; quia, si *c. cit.* verum & simplex votum editum fuit, cum id observandum dicitur, si gravis metus non intervenit, à contrario quidem non male inferitur, metu editum non necessariò observandum. Sed, cum hoc fieri queat obtentà relaxatione, non rectè arguitur ad nullitatem, ut rectè observat *cit. Palao n. 12.* Ista verò five ratio non urget, partim; quia etiam metu videntes, licet secundum quid involuntariò, simpliciter tamen & absolute loquendò voluntariò vident, instar ejus, qui metu naufragii votum emitit: partim verò quia Deus ejusmodi votum acceptandò non approbat injuriam, metum inferentis; cum, sicut votum metu editum acceptat, sic permittat relaxationem acceptat: & metum inferentis injuriam plectat.

Excipiunt tamen *cit. Suarez n. 10. 49.* & Palao *n. 14.* votum ingrediendi Religionem à sede Apostolica approbatum; id enim, gravi & injustè incusso metu extortum, pro irritò habent, unicà sed, ut eam Palao vocat, efficaci persuasiva ratione; quòd tale votum, si valeret, obligationem induceret ad actum nullum, scilicet ipsum ingressum seu professionem Religiosam, spontaneum & ab omni vi metuque injustè incusso absolutum confectum exigentem, *c. 1. cit.* ad actum autem Jure nullum obligationem dari non posse, ex terminis ritè perceptis constat. Verum, quia hæc ratio, si religionis votum Simplex, etiam Sponsalia metu extorta valore destitui evincit: quòd laudatus Doctor *Tract. 3. disp. 1. p. 2. n. 3.* negat, quomodo efficax ei videri possit, planè non apparet. Et revera efficax non est; cum

est; cum, sicut sponsalia ad matrimonium ineundum, sic votum Religionis metu editum obliget ad Professionem, non, dum metus urget, sed istò cessante emittendam: metu autem cessante, sicut initi matrimonii, sic etiam Professionis editæ valori, in præviis sponsalibus & voto simplici interveniens metus non obstat; quia Jura Matrimonium & Professionem non ob quemcunque antecedentem, sed in ipsis illius initi & hujus editæ actibus intervenientem vel non cessantem metum irritarunt, *c. 1. cit. c. Cum locū 14. c. Veniens 15. Sc. de Sponsal. & Matr.* Quare, sicut cætera, sic etiam de ingressu Religionis editum votum Simplex Jure subsistit; quod ejus nullitas canonis textu aut rationis vi non evincatur.

46. Quintò, Promissio & traditio rerum Ecclesiæ: quam gravi metu extortam, eique adjectum juramentum de ejusmodi rebus non repetendis irrita esse, patet ex *can. Si quandoque 15. q. 6. & e. Pervenit 2. de Jurejurando*, Glossa in *e. cit. V. Per metum* & Panormit. in *c. Abbas cit. n. 10.* quia ejusmodi rerum alienatio ad sui valorem exigit justam causam & Jure præscriptas solennitates, *can. Sine exceptione 12. q. 2. c. 1. c. Tua 8. Sc. De iis, que à Pralat. Clement. 1. & 2. Sc. 1. de Reb. Eccles. alien. in 6.*

Neque in contrarium facit; quod *e. Pervenit cit.* Episcopus à juramento, de non repetendis Ecclesiæ rebus injustè ablati prælitò, absolutus perhibeatur; quia eâ absolutione non dissolutum juramenti vinculum, sed ejus solummodo nullitatem declaratam, rectè notat Glossa *ibi V. Absolvimus*; cum enim juramentum non sit vinculum iniquitatis, *can. Inter cætera 22. q. 4. Sc. Quando 18. de Jurejurando* obligatorium esse non potuit, quod prælitum fuit super

ejusmodi Ecclesiæ rebus non repetendis, contra obligationem impositam *c. Si quis 6. de Reb. Eccles. alien. Panormit. in c. Si quis cit. n. 7. & Gutierrez de Juramento p. 1. cap. 1. n. 9.*

Sextò, Absolutio à censuris Excommunicationis, Suspensionis & Interdicti, sicut & sententiæ, quæ earum aliqua lata est, revocatio; hæ enim, per vim metusve extortæ, à Gregorio X. irritatæ sunt *c. Unico in 6. odio illorum*, qui in contemptum potestatis Clavium, & in Libertatis Ecclesiasticæ præjudicium Prælatos & judices Ecclesiasticos ad censurarum inflictarum relaxationem compellere præsumunt; cum pro ea ultroneò à contumacia recessu & humili prece instare deberent, *can. Sententia 11. q. 3.* ut adeò tales, absolutionem vi metusve extorquendò, non solum à censura ante inflicta non consequantur liberationem, sed ejus exasperationem & excommunicationem novam promereantur, & ipsò factò incurrant, ut in *c. cit.* cum Glossa *V. Excommunicationis* notant Vivianus, Laiman *n. 1. not. 2.* & Pirrhing *ad hanc Rubr. n. 31. not. 4.*

Atque hac *c. cit.* dispositione afficiuntur Primò, qui vi metusve extorquent absolutionem ab excommunicatione minori; cum etiam hæc sit vera censura, ejusque absolutionem injusta vi extorquendò contemnatur autoritas & libertas Ecclesiastica violeatur, ut in *c. Sè quem 59. de Sent. excom. Felin. n. 4. Suarez de Censur. disp. 7. s. 6. n. 13. & Laiman in c. 1. cit. n. 3.* observant. Secundo, in censura etiam injustè, validè tamen lata; cum textus loquatur indistinctè & censuræ injustitiæ, non violentiis, sed Jure proditis aliis remediis sit occurrendum, *arg. c. Sacro 48. V. Caveant de Sent. excom. Sayrus Lib. 2. Theaur. cap. 21. n. 30.* Tertiò, etiam si

liiii ; censura

cenfura fub conditione futura primùm incurrenda fit, & ante impletam conditionem illam iudex ejus fententiam revocare vi metùe compellatur, Suarez *cit.* n. 13. & Laiman *in c. 1. cit. n. 1. in fine.* Quartò, etiãmi cenfurati absolutio aut fententiæ revocatio ab alio ita extorqueatur, Sayrus *cit.* n. 30. & Ugolin. *de Cenfur. Tab. 1. cap. 2. §. 4 n. 1.*

Ejus tamen *c. 1.* difpofitioni locus non eft, cùm Prælati aut iudex Ecclefiafticus vi metùe incufò nihil motus, abfolutionem vel cenfuræ revocationem denegavit; quòd *c. cit.* Papa utatur verbò *Extorferit*: tali autem cafu abfolutio aut revocatio extorta non fit; ac proinde *c. cit.* difpofitio pœnalis ad propofitum cafum non fit porrigenda, Gloffa *V. Extorferit cit.* & Pirthing *cit.* n. 31. not. 3.

Eidem locus etiãmi non eft cafu, quòd excommunicationis vel alterius cenfuræ fententia non folùm injufta, fed etiãmi invalida fuit; cùm, quòd fententia lata nulliter, perinde ut non lata habeatur, & revocari aut relaxari propriè non poffit, *arg. c. Ad diffolvendum 13. de Refponf. impub.* tum verò; quia à cenfura nulliter inflicta abfolutio & fententiæ revocatio propriè & in effectu metu extorta non fuit, *cit.* Laiman n. 2. & Pirthing not. 2.

48. Septimò, acta à detrufo in carcerem: non tamen indifcriminatim omnia, fed gefta cum detrudente ac detinente, ut aliquid extorqueret, *l. Qui in carcere 22. ff. Quod met. causa gef.* quòd, quidquid ob hanc caufam factum eft, nullius efle momenti afferitur, Panorm. *in c. Abbas cit. n. 19. Gutierrez cit. p. 1. cap. 37. n. 6.* & Bruneman. *in l. cit. n. 1.* qui tamen, licet cum Roland. à Valle *Lib. 3. Confil. 5 n. 57.* pro irritis etiãmi habeat, quæ pro incarcerato gefit ejus

pater, ad hujusmodi actorum nullitatem expofcit, ut incarceratio fit injufta; quòd etiãmi exigat Covarruv. p. 2. *de Sponfal. cap. 3. §. 4. n. 25.*

His cafibus jurifdictionis prorogationem, Hoftienf. *in c. Abbas cit. in fine,* & omnem ejus collationem metu extortam addunt *in c. cit.* Gloffa *V. Conatus,* Panormit. n. 12. Anchoran. n. 3. Sylvefter *V. Metu n. 8. Azor p. 3. Infit. lib. 4. cap. 3. q. 2.* & alii, pro ejusmodi prorogationis & collationis nullitate allegantes *l. Confenfiffe 2. ff. de Judiciis,* cujus *pr.* Ulpianus, cùm partium litigantium errore jurifdictionem non prorogari afferuiffet, fubjicit, *Aut fi, cum refitiffet quovis ex litigatoribus, verbum Pratura compulfus eft, nulla jurifdictionis translationem ipfò Jure invalidam efle, proditum ajunt.* Sed male à fpeciali cafu, quò partes ad litigandum coram iudice non fuo funt compulfæ, five à jurifdictionis prorogatione, ita attemptata, argumentum ducunt ad metu extortam omnem ejus translationem & collationem, contra Regulam, fpeciali ad generale & in confequentiam trahi non permittentem, *c. Sanè p. de Prifileg. §. Reg. Quæ à jure 28. in 6.* Quis, fi *pr. cit.* verba accuratius ponderentur, ipsam etiãmi jurifdictionis prorogationem obtentam metu Jure non lubillere, perperam inferri; videri potefit; cùm illò litigatores dicantur refitiffe, ne à iudice non fuo judicarentur; ac proinde jurifdictionem dandi voluntatem non habuiffe: ubi autem jurifdictionem dandi feu prorogandi voluntas non eft, jurifdictionis prorogatio, propter defectum confenfus in litigatoribus, à quibus proroganda erat, ipfò Jure invalida eft, five metus adfit, five non adfit, ut eruditè obfervat Lugo: qui propterea jurifdictionem

risdictiōnis collationem, sive in aliquem translationem, cum Zabarella in c. *Abbas cit. V. Quintus Sanchez Lib. 3. disp. 39. n. 13.* & Lessio cit. *Lib. 2. cap. 18. n. 37.* & verisimiliter ipsam quoque illius prorogationem, extortam metu, non irritam, sed irritandam, cum Palao *Tract. 2. disp. 1. p. 9. n. 6.* sustinet *disp. 22. de I. & L. n. 131.*

Iisdem casibus adiciuntur à nonnullis electio & renuntiatio beneficii Ecclesiastici: ab aliis juramentum, testis presentia in testamenti factiōne & ipsum testamentum: & rursum ab aliis sententia definitiva & actus alii gravi & injusto metu extorti: de quibus, quid vero consentaneum aut similis sit, propriis cuique locis jam dictum, aut in progressu discutietur ac statuetur. Hòc locò

50. Dubium moveri solet, an enumerati actus, si metu extorquentur, irriti sint Jure Naturali; hoc enim, præsertim de Matrimonio, de constitutione procuratoris ad id contrahendum & de Professione Religiosa non pauci & graves DD. affirmant; quòd, si eò Jure subsisterent, à Naturæ authore non satis occursum esset hominibus improbis, & probis atque innocentibus consultum; cum hos illi maximè injuriosa actiōne sibi firmiter atque omnino irrevocabiliter possent obligare. magnò commodò suò & incommodò proborum

51. Verum, quia ex DD. illis plerique ejusmodi actus injusto & gravi, non tamen ad eos extorquendos: & ad hos extorquendos metu levi: uti etiam dolo (circa rei substantiam non versante) extortos Jure Naturali, imò etiam Positivo validos asserunt: quantumvis per eos injuriam passi hanc inferentibus aut aliis irrevocabiliter obligentur, melius cum Sylvestro *V. Matrimonium 8. n. 21.* Navarri *Manual. cap. 22. n. 50.* &

aliis cit. Lessius *n. 42.* & Sanchez *disp. 8. n. 4.* eos Jure solum Positivo irritatos docent: etsi, quando possunt, sint rescindendi. Rationem reddunt; quòd non appareat sufficiens ratio à Natura inductæ nullitatis; cum ista non proveniat ab injuria; aliàs enim actus quicumque, istâ interveniente celebrati, irriti forent: neque ex defectu consensûs; cum voluntarium, à Natura ad valorem actûs requisitum metus non tollat, sed solummodo diminuat.

Neque propterea defectûs argui potest Natura; cum nocentes à metu inferendo absterruerit timore poenarum & obligationis pro illata injuria exhibendi congruam satisfactionem: atque insuper legitimo Magistratui dederit potestatem, illos, si invalescente malorum improbitate innocentibus periculosi & meritò timendi cum tempore viderentur, irritandi, ut *Lib. 4. Tit. 1. de Matrimonio* plenius ostenditur.

ARTICULUS V.

De Metu gestorum Rescissione, illiusque Probatione.

SUMMARIUM.

52. Metum passo ante Exceptio:
 53. Post impletû contractû Actio datur,
 54. Ad rei cum fructibus restitutionem.
 55. Actio etiam datur adversus eum,
 ad quem metu extorta pervenerunt.
 56. Metum inferens intra annum in quadruplum: postea in simplum condemnatur.
 57. Ex metu, in favorem tertii incussò, Actio datur,

58. Metu